

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 801/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKČIA], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 28 Nt 19/2015 zo 7. júna 2016 a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 Tos 57/2016 z 27. júla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenia čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 28 Nt 19/2015 zo 7. júna 2016

a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tos 57/2016 z 27. júla 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 7. septembra 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 28 Nt 19/2015-18 zo 7. júna 2016 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 57/2016-37 z 27. júla 2016 bol zamietnutý návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania vo veci vedenej pôvodne okresným súdom pod sp. zn. 35 T 147/2010.

Uvedené uznesenia považuje sťažovateľ za arbitrárne, protiústavné a nepreskúmateľné. Podľa názoru sťažovateľa absentuje totiž znalecký posudok, ktorý by jednoznačne potvrdil alebo vyvrátil, či bol sťažovateľ v čase skutku príčetný, hoci práve toto v návrhu na povolenie obnovy konania namietal. Ak by sa zistilo, že bol v kritickom čase nepríčetný, resp. že trpel duševnou poruchou, malo by to vplyv na výšku trestu.

V pôvodnom konaní podaný znalecký posudok č. 21/2010, 61/2010 z 10. júna 2010 je podľa sťažovateľa nejednoznačný a samotní znalci uviedli, že na podanie definitívneho a jednoznačného stanoviska je potrebné riadne, detailné skúmanie osoby sťažovateľa. Časový rozsah 30 - 45 minút nestačí na podanie riadneho a jednoznačného posudku. Znalci zároveň konštatovali u sťažovateľa zníženú príčetnosť s tým, že by mal byť vyšetrený kompletnejšie, aby nemohla byť ani najmenšia pochybnosť. Sťažovateľ namieta, že napriek tomu sa tak nestalo.

V uznesení Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Tos 18/2015 z 9. júna 2015 (ktoré sa týka inej veci) bolo konštatované, že v návrhu na obnovu konania sa môže použiť dôkaz známy v pôvodnom konaní, avšak s novým obsahom. Taký znalecký posudok, ktorý by obsahoval jednoznačný záver, by bolo možné považovať za skutočnosť s novým obsahom. Sťažovateľ namieta, že napriek tomu krajský súd v uznesení sp. zn. 2 Tos 57/2016 z 27. júla 2016 konštatoval, že nie je viazaný rozhodnutiami iných súdov. V podstate to „v preklade“ znamená, že ho nezaujímajú rozhodnutia iných súdov a že sa bude riadiť arbitrárnymi právnymi úvahami podľa vlastnej ľubovôle.

S uvedeným názorom krajského súdu nemôže sťažovateľ súhlasiť, pretože aj rozhodnutia všeobecných súdov sa využívajú v bežnej súdnej praxi, pričom právny systém pozná pojem „zaužívaná všeobecná súdna prax“. Ak jeden súd tej istej krajiny má určitý právny názor, potom v inej jurisdikcii je možné na obdobné rozhodnutie poukázať, čo sťažovateľ aj urobil. Spôsob, akým sa krajský súd s jeho argumentom vysporiadal, treba považovať podľa sťažovateľa za úplne arbitrárny. Zároveň to znamená, že rozhodnutie krajského súdu je protiústavné, arbitrárne a nepreskúmateľné. Krajský súd ďalej uvádza, že nepovažuje za potrebné duplicitne preberať argumenty okresného súdu, keďže s jeho uznesením sa stotožňuje. Z toho ale podľa názoru sťažovateľa jednoznačne vyplýva, že krajský súd sa stotožnil s uznesením okresného súdu bez riadneho odôvodnenia, pričom mocenským spôsobom odmietol sťažovateľove argumenty tak, že to možno považovať za arbitrárne a nepreskúmateľné.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„a.) Uznesením Okresného súdu Žilina návrhom povolenie vo veci vedenej na Okresnom súde Žilina sp. zn. 35T/147/2010 zo dňa 30.11.2015 a uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 2Tos/57/2016-37 ktorými odmietli návrhy [REDAKOVANÉ] na povolenie obnovy konania boli porušené Ústavné práva sťažovateľa čl. 1 ods. 2 ústavy, čl. 2 ods. 2 ústavy, čl. 12 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy. Napadnuté uznesenie Okresného súdu Žilina sp. zn. 28 Nt/19/2015-18 a uznesenie Krajského súdu Žilina sp. zn. 2Tos/57/2016-37 sa zrušujú a krajskému súdu sa vracajú na nové rozhodnutie s tým, že právny názor ÚS SR bude pre nich záväzný.

b.) Zároveň aby ÚS nariadil všeobecným súdom vyhotoviť riadny kompletný znalecký posudok vo veci aby nemohlo byť ani najmenšej pochybnosti pre spravodlivé rozhodnutie.

c.) Krajskému súdu Žilina sa ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu sťažovateľa do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu.“

II.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 28 Nt 19/2015-18 zo 7. júna 2016 vyplýva, že ním bol podľa § 402 ods. 2 Trestného poriadku odmietnutý návrh sťažovateľa na povolenie

obnovy konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 35 T 147/2010. Sťažovateľ bol právoplatne uznaný vinným z pokusu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 a § 145 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a zo zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 a 2 Trestného zákona, a to rozsudkom okresného súdu č. k. 35 T 147/2010-1043 z 5. decembra 2014, pričom po následnom povolení obnovy konania mu bol napokon uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 20 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia, ale tiež ochranný dohľad na dobu jedného roka, ako aj trest prepadnutia veci.

Sťažovateľ v podanom návrhu na povolenie obnovy konania uviedol, že v dosiaľ vykonaných dôkazoch absentuje dôkaz v jeho prospech, lebo hoci opakovane viackrát požadoval vypracovanie nového znaleckého posudku znaleckým ústavom na posúdenie jeho príčetnosti v čase spáchania trestného činu, keďže existujúci znalecký posudok je nejednoznačný a nedostatočný, nestalo sa tak.

Podľa názoru okresného súdu z hľadiska splnenia podmienok pre povolenie obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku nie je rozhodujúce, či o skutočnostiach alebo dôkazoch, ktoré sa v návrhu uplatňujú, vedel navrhovateľ, ale to, či tieto skutočnosti alebo dôkazy boli alebo neboli súdu skôr známe. S poukazom na toto ustanovenie je možné obnovu konania povoliť iba za splnenia podmienky, že vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, a súčasne ide o také skutočnosti alebo dôkazy, ktoré samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi by mohli viesť k inému rozhodnutiu, než aké bolo pôvodné právoplatné rozhodnutie, a to či už čo sa týka otázky viny, alebo trestu.

Okresný súd zdôrazňuje, že vypracovanie znaleckého posudku znaleckým ústavom na posúdenie duševného stavu sťažovateľa v čase spáchania činu opakovane navrhoval sťažovateľ už v pôvodnom konaní. Vyplýva to tak z odvolania proti rozsudku okresného súdu, ako aj z dovolania podaného proti uzneseniu krajského súdu. Sťažovateľ dokonca aj v skoršom návrhu na povolenie obnovy konania z 13. júna 2014 (resp. v jeho doplnení z 18. septembra 2014) podanom primárne preto, že sa pri uložení trestu v jeho prípade použila asperačná zásada, požadoval aj vypracovanie nového znaleckého posudku o jeho duševnom stave na preverenie záverov znaleckého posudku vypracovaného v pôvodnom konaní. Uznesením okresného súdu č. k. 36 Nt 13/2014-24 z 26. septembra 2014 v spojení

s uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 113/2014-48 z 5. novembra 2014 bolo okrem iného vyslovené, že tento dôkaz sťažovateľ navrhoval vykonať už v pôvodnom konaní, pričom jeho návrh bol zamietnutý, takže to nemožno považovať za novú skutočnosť alebo dôkaz.

Podľa názoru okresného súdu za nové skutočnosti a dôkazy v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku nemožno považovať také skutočnosti alebo dôkazy, ktoré sú zistiteľné z obsahu spisov, a to aj vtedy, keď sa súd s nimi v rozhodnutí nevysporiadal alebo ich dokonca prehliadol, prípadne sa mýlil pri hodnotení vykonaných dôkazov, alebo ich nesprávne vyhodnotil.

Návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania uvádza tie isté skutočnosti a dôkazy, vykonanie ktorých bolo už skôr právoplatne zamietnuté.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 Tos 57/2016-37 z 27. júla 2016 vyplýva, že ním bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 28 Nt 19/2015 zo 7. júna 2016.

Podľa názoru krajského súdu uzneseniu okresného súdu nemožno vytknúť žiadnu procesnú chybu či nedostatok, pričom odôvodnenie uznesenia je zrozumiteľné, dostatočné a presvedčivé. Okresný súd veľmi podrobne a zrozumiteľne poukázal na dôvody, pre ktoré návrh na povolenie obnovy konania odmietol, a krajský súd nepovažuje za potrebné ich duplicitne uvádzať vo svojom rozhodnutí, pričom s odôvodnením uznesenia okresného súdu sa bez ďalšieho stotožňuje.

Sťažnostné výhrady uplatnené sťažovateľom, ale aj jeho obhajcom sú iba opakovaním tvrdení uvedených už v návrhu na povolenie obnovy konania, ale aj tvrdení prednesených v skoršom konaní o povolenie obnovy konania vedenom okresným súdom pod sp. zn. 36 Nt 13/2014. Skutočnosť, že sťažovateľ hodnotí závery znaleckého dokazovania týkajúce sa jeho duševného stavu inak, ako boli vyhodnotené v pôvodnom konaní, nezakladá existenciu nového dôkazu s novým obsahom tak, ako sa mylne domnieva sťažovateľ. Pokiaľ poukazuje na celý rad rozhodnutí súdov rôzneho stupňa (najmä však na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove), treba ho poučiť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a je pri rozhodovaní viazaný len ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom. Krajský súd preto nemá právomoc preskúmavať rozhodnutia iných súdov, ale ani sa k nim vyjadrovať, pričom

nie je ich rozhodnutiami ani viazaný (teda ani rozhodnutím Krajského súdu v Prešove, na ktorý sťažovateľ poukazuje).

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá pre porušenie označených článkov ústavy smeruje proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 28 Nt 19/2015 zo 7. júna 2016, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 28 Nt 19/2015-18 zo 7. júna 2016 bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v rámci riadneho opravného konania. Tým je v uvedenom rozsahu zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba dodať, že sťažovateľ využil možnosť podať proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť.

Odlíšná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá pre porušenie uvedených práv smeruje proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Tos 57/2016 z 27. júla 2016. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného

predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je presvedčenie sťažovateľa, že v rámci obnovy konania sa oprávnene domáhal vypracovania nového znaleckého posudku týkajúceho sa jeho duševného stavu, keďže pôvodný znalecký posudok neobsahuje jednoznačné a presvedčivé závery.

Podľa názoru ústavného súdu treba argumentáciu krajského súdu v spojení s argumentáciou okresného súdu považovať za dostatočnú a presvedčivú. Žiadne známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti neobsahuje. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, neznamená bez ďalšieho porušenie jeho označených práv podľa ústavy.

Z pohľadu ústavného súdu treba zdôrazniť, že ani samotný sťažovateľ nepopiera (naopak, výslovne tvrdí), že ďalšie skúmanie vlastného duševného stavu v čase spáchania skutku v pôvodnom konaní opakovane viackrát a bezúspešne navrhoval. Za tohto stavu sú závery všeobecných súdov celkom jednoznačne správne.

Napokon ústavný súd poznamenáva, že nová skutočnosť, resp. nový dôkaz by mali v čase, keď sa návrh na povolenie obnovy podáva, už reálne existovať. Ak má strana navrhujúca povolenie obnovy konania tento dôkaz k dispozícii, je povinná (je v jej záujme) ho súdu predložiť. Ak ho k dispozícii nemá a nemá ani možnosť sama dôkaz získať, potom je mysliteľné, aby o jeho zadováženie požiadala súd. Dikcii ustanovenia § 394 ods. 1 Trestného poriadku však spravidla nezodpovedá, aby sa návrh na povolenie obnovy konania opieral o nový dôkaz, ktorý ešte v čase podania návrhu na povolenie obnovy konania neexistuje, pričom strana len požaduje, aby súd v rámci konania o obnove dal takýto dôkaz (znalecký posudok) vypracovať.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2016